

Deres ref:
2009/2496

Vår ref:
\grott. Grunnvatnet\2011

Dato:
20. mars 2011

•
Fylkesmannen i Nordland
8002 BODØ
epost: postmottak@fmno.no
•

GRUNNVATNET NATURRESERVAT – FORSLAG TIL FORVALTNINGSPLAN.

Norsk Grotteforbund (NGF) viser til deres høring Forslag til forvaltningsplan for Grunnvatnet naturreservat i Ballangen kommune av 31.01.2011. Vi ønsker med dette å gi en uttalelse til denne høringen.

Vår uttalelse er delt i 4:

1. Om Norsk Grotteforbund og vårt arbeid for grottevern
2. Karst- og grotteforekomster innenfor naturreservatet
3. Norsk Grotteforbunds uttalelse til forslaget til forvaltningsplan for Grunnvatnet naturreservat i Ballangen kommune
4. Forhold som gjør norske grotter verneverdige

1. OM NORSK GROTTFORBUND OG VÅRT ARBEID FOR GROTTVERN

Norsk Grotteforbund er et nasjonalt samarbeidsorgan for enkeltpersoner og lokalorganisasjoner som driver med grotting. NGF arbeider blant annet for å sikre at grotting utøves på en vernemessig forsvarlig måte og bidra til at verdifulle grotter ikke ødelegges eller skades av inngrep. Dette skjer ved utgivelse av Norsk Grotteblad, og innspill/uttalelser i saker av betydning for karst og grotter. Grotter er meget sårbare og representerer både estetiske og forskningsmessige verdier, se nedenfor. Verdiene i grottene kan bli skadet/ødelagt både av souvenirjegere, industri- eller utbyggingsvirksomhet eller ren og skjær vandalisme.

Norsk Grotteforbund har grottevern som en del av sin formålsparagraf, se §§ 3 og 4 i vedtektene på www.speleo.no/vedtekt.htm. Denne uttalelsen gis med bakgrunn i våre vedtekter.

Norsk Grotteforbunds vedtekter.

Norsk Grotteforbund har grottevern som en del av sitt formål. I vedtektenes §3 FORMÅL står det:
"NGF skal generelt virke for:

- ...
- ...
-Grottevern.
- ..."

I vedtektenes §4 GROTTTEETIKK står det:

"NGF og NGFs medlemmer forplikter seg til:

-Å verne alle grotter mot miljøfremmed ferdsel, og å begrense ferdselen i sårbare grotter.

-Å følge lover og regler som gjelder for fredede grotter. Disse lover og regler skal være retningslinjer for ferdsel i alle grotter, enten de er fredet eller ikke."

2. GROTTE- OG KARSTFOREKOMSTER INNENFOR NATURRESERVATET

Grotter og karst dannes i kalkførende bergarter, i områder med kalkførende bergarter er det alltid muligheter for å finne nye, verdifulle grotter og karstforekomster. Det er store områder med kalkførende bergarter i nordenden av reservatet (jfr. kartportalen www.ngu.no/kart/arealisNGU/), altså ideelt for grottedannelse. Norsk Grotteforbund kjenner imidlertid ikke til at det finnes noen grotter i naturreservatet. Men at det ikke finnes **kjente** grotter i reservatet behøver ikke å bety at det ikke finnes ukjente, og kanskje meget verneverdige, grotter i reservatet, vi vet at det finnes mange uoppdagete/ ukjente grotter.

Karstforekomster utvikles i kalkrikt fjell over lang tid i et samspill mellom nedbør og vegetasjon. Når ei grotte eller et karstobjekt er ødelagt vil skaden ikke bli reparert i overskuelig fremtid. Bevaringsmålene i forhold til ev. grotter- og karstforekomster må derfor mest være å hindre forringelse. Både ferdsel til fots, ferdsel med kjøretøy og ikke minst tyngre tekniske inngrep er potensielle trusler.

3. NORSK GROTTTEFORBUNDS UTTALELSE TIL FORSLAG TIL FORVALTNINGSPLAN FOR GRUNNVATNET NATURRESERVAT I BALLANGEN KOMMUNE

Grunnvatnet naturreservat er opprettet for å ”bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv, særlig av hensyn til dets sentrale betydning som trekk- og hekkeområde for våtmarksfugl”. Vern av grotter og karst er altså ikke en del av formålet med vernet. Norsk Grotteforbund mener imidlertid at det ikke bør være noe i veien for at hensyn til karstlandskapet likevel ivaretas i forvaltningsplanen.

På grunnlag av det ovenforstående gir Norsk Grotteforbund følgende uttalelse når det gjelder arbeidet med forvaltningsplan for Grunnvatnet naturreservat:

- 1. NGF mener at forvaltningsplanen må utformes slik at hensynet til grotter og karst ivaretas i planen.**
- 2. NGF mener at registrering av sårbare og/eller verneverdige grotter og karst må med som en del av forvaltningsplanen.**

4. FORHOLD SOM GJØR NORSKE GROTTTER VERNEVERDIGE.

Nedenfor beskrives 6 av de forhold som gjør norske grotter verneverdige:

1. Grotter inneholder mange spesielle geologiske forekomster, som ofte er unike for grotter. Her nevnes dryppstein, månemelk (et såkalt ”halvorganisk” og osteaktig stoff), vannroderte steiner, vannroderte fjellvegger m.v. Disse har det ofte tatt flere tusen år å danne, samtidig er de ofte meget lette å ødelegge.
2. Forskning har vist at grotter er unike databaser for kunnskap om hvordan klima, fauna, flora og isbreer har utviklet seg i Norge (og i andre land) gjennom de siste millioner år. Denne kunnskapen kan tilegnes fra i hovedsak 2 kilder: Ved studier av sedimenter og andre levninger i grottene og ved å studere alderen på speleothemer (dryppstein) i grottene.
 - A. Det er meget vanskelig å finne sedimenter på landoverflaten i Norge som er eldre enn siste istid. Bare på meget beskyttede steder og der hvor iserosjonen har vært liten, f.eks. i grotter, har det vært mulig for eldre sedimenter å bli bevart frem til vår tid. Et godt eksempel på dette

er isbjørnknoklene som ble funnet i ei grotte i Kjøpsvik i 1991, se fotokopi fra Nordlands Framtid lørdag 8. januar 1994. Disse knoklene har siden blitt datert til å være 115.000 år gamle. Et annet eksempel på historiske funn i grotter er den 2900 år gamle bålplassen som i 1994 ble funnet i ei grotte i Ofoten-området, se kopi av artikkel i Aftenposten 20.05.1996.

- B. Studier av en fossil dryppstein fra Rana (datert til ca ½ million år vha. den såkalte Uran-serie dateringsmetoden) har fortalt oss at vi hadde tre på hverandre følgende varme perioder (mellomistider) hvor det var furu- og bjørkeskog under klimabetingelser som til dels var bedre enn i dag.
3. Mange grotter har med sitt absolutte mørke og ofte lave energitilgang utviklet spesielle økosystemer. De norske huleøkosystemene er foreløpig lite undersøkt. Vi kan forvente at disse økosystemene, små og store, kjente og ukjente, vil være svært følsomme for forstyrrelser.
 4. Mange grotter har blitt brukt til gravkamre og inneholder dermed store arkeologiske verdier. Et eksempel på dette er Daumannshola på Fauske, se kopi av artikkel fra Norsk Grotteblad nr. 34.
 5. Grotter er viktige som vannreservoar og grunnvannskilder og grotte vann kan være viktige for å spore ev. forurensninger. Videre så kan vann i grotter være viktige som indikatorer for generell vannkvalitet. Grotter kan også være en meget gunstig plass for å forske på vannkvalitet, vannforurensning osv.
 6. Selve eksistensen av grotter, deres beliggenhet og retning m.v. kan gi mye informasjon om tidligere tiders klima og istider. Slik informasjon er vanskelig å få fra andre kilder. Dette gjør at selve området der det finnes grotter er verneverdig i seg selv.

Med vennlig hilsen

Anders Westlund
Nestleder i Norsk Grotteforbund

Kopi: Mia Marthinus Husdal, epost: mma@fmno.no.

Vedlegg:

1. *Forvaltning av karst i Norge sett fra forskerens synspunkt*. Av: Stein-Erik Lauritzen.
2. Kopi fra Nordlands Framtid lørdag 8. januar 1994 om 115 000 år gamle bjørneknokler i ei grotte i Tysfjord.
3. Kopi fra Aftenposten 20.05.1996 om en 2900 år gammel bålplasse som i 1994 ble funnet i ei grotte i Ofoten-området.
4. Kopi av artikkel fra Norsk Grotteblad nr. 34 om Daumannshola på Fauske.